

Omsorgsteknologi

Jarle Eknes
je@sorpost.no

Høgskolen i Bergen er fremtidsorientert, og tilbyr videreutdanning i omsorgsteknologi for helsepersonell. Dette bør også appellere til fagfolk som jobber for personer med utviklingshemning. Utdanningen er etablert for å gjøre helse- og omsorgspersoner i stand til å øke sin bestillerkompetanse, gjøre kloke valg og informere om fornuftig bruk av ny teknologi i omsorgssektoren.

I høgskolens omsorgsteknologilaboratorium møter vi prosjektleder Sturle J. Monstad i Teknologi i helse og omsorg (THOM) , og førstelektor Grete Oline Hole ved Senter for kunnskapsbasert praksis.



Grete Oline Hole

Omsorgsteknologilaboratoriet har god bredde i tilrettelagte løsninger. Besøkende og studenter kan her få en oversikt over mange av mulighetene, og inspirasjon til å ta i bruk lignende løsninger overfor tjenestebrukere som kan ha nytte av dette. Dagens lab er utformet som en leilighet, men til høsten flyttes den og videreutvikles til å inneholde en boligdel med tilhørende alarmsentral og to institusjonsrom med vaktrom.

Bestillerkompetanse

I videreutdanningen legges det vekt på at studentene skal få god bestillerkompetanse. Det å f. eks be om en døråpner som personen kan styre fra pc med mus er begrensende. Da låser man seg fort til en bestemt måte å gjøre det på. I stedet kan man be om noe som åpner den døren, på en mest hensiktsmessig måte. Ber man om gps sporingsenhet for en person, har man allerede låst seg til å finne løsninger innenfor denne teknologien. Ved i stedet å beskrive problemet og behovet, kan flere alternativer vurderes.



Sturle J. Monstad

I stedet for å etterspørre en bestemt teknologi, skal vi heller fokusere på hva vi tenker teknologien skal hjelpe oss med, forteller de. For eksempel at noen går ut og blir borte for personalet, eller varsling ved krampeanfallet, eller at en person får tatt riktig medisin til rett tid. Helsepersonell har god kjennskap til behovene i hos brukerne og bør fokusere på hvordan dette best mulig kan beskrives for at løsningen skal bli optimal.

Omsorgsteknologi

Begreper som eHelse, omsorgsteknologi og velferdsteknologi har overlappende betydning. Ved denne videreutdanningen er man opptatt av å understreke at det er omsorgsteknologi som er hovedtemaet. Velferdsteknologi et svært vidt begrep som innbefatter omsorgsteknologi, men også briller, kaffetraktere, dostoler og andre hjelpemiddel. Når høgskolen velger å profilere omsorgsteknologi, og ikke det noe videre begrepet velferdsteknologi, er det for å understreke at helsepersonell skal få spisskompetanse som ikke stopper ved

elektronisk komfyrvakt, tidsstyring til kaffetrakter og så videre.

Fallalarmer

Blant de mange aktuelle omsorgsteknologiske hjelpemidlene finner vi fallalarmer. Det kan være registrering ved bruk av radar, akselometer (også brukt i mobiltelefoner), barometriske endringer, og forskjellige andre sensorer, for eksempel

i gulvet. Alternativt kan man, som det gjøres i en del tilfeller, videoovervåke leiligheten til en person med alvorlig epilepsi. Fallalarmer er mindre inngripende, og blir stadig bedre.

Utstyret justeres gjerne for den enkelte. Det er jo om å gjøre at det forekommer færrest mulig feilalarmer. Og at alle reelle fall blir varslet umiddelbart. Justeringene må fange opp forskjellen på å sette seg,

Sturle J. Monstad (over) demonstrerer hvordan vi kan aktivisere oss selv gjennom interaktive spill knyttet til tv, hvor sensorer ved tv fanger opp våre bevegelser og gjør oss til en aktiv medspiller. Jarle Eknes (under) prøver seg som keeper.



legge seg ned og å falle. Man må sette en grense for når man mener det er så hardt trykk på sensorer at det skal registreres som fall. Det finnes også bevegelses-sensorer som registrer krampe.

Ved Høgskolen i Bergen forskes det på utvikling og bruk av radarteknologi for å detektere fall i samarbeid med et polsk universitet. Som annen forskning tilknyttet omsorgsteknologi er både helse- og ingeniørmiljø sterkt deltakende gjennom Senter for omsorgsforskning Vest, Institutt for ergoterapi, fysioterapi og radiografi, Institutt for sosialfag og vernepleie og Institutt for elektrofag.

Lindåsprosjektet

HiB har også forskning ute i feltet. Omsorgsteknologi skal spille på lag med brukeren, familie/venner og helsetjenesten. I Lindås kommune er HiB ansvarlig for forskning på innføring av teknologi i opptil 250 boliger. Her installeres sensorer for bevegelse, tilstedeværelse i seng, brann sammen med en sentralenhet som kommuniserer med en alarmsentral. Noen av spørsmålene som søkes belyst er; Hvordan opplever brukerne å ta i bruk omsorgsteknologi? Hvilke forhold er viktig for brukerne, pårørende og helsepersonell? Hvordan påvirker omsorgsteknologi organiseringen av pleie- og omsorgstjenestene?

Motstand mot nyvinninger

Som alltid når noe nytt introduseres, er det mange som stritter i mot. Da krykker ble introdusert i helsevesenet, var det noen som sa «Gud, så fornedrende. Skal ikke folk få gå og holde en hyggelig pleier i

hånden?». Men for de fleste vil det være flott å kunne ta en krykke og reise seg og gå når du vil, i stedet for å vente på at noen skal komme og gi deg en hånd, sier Hole.

Det er viktig å fokusere på at teknologien kan hjelpe folk til å mestre hverdagen, fortsetter hun. Men det er samtidig viktig å reflektere over hva teknologien gjør med oss, og hvilke teknologiske løsninger som kan ha reell nytteverdi. Det blir ikke automatisk nyttig og fornuftig, bare det får stempelet omsorgsteknologi på seg.

Samfunnsmandat

Det er viktig å nå ut til brukere, helsearbeidere, ledere og beslutningstakere. HiB arrangerer den årlige Omsorgsteknologikonferansen som et ledd i den utadretta virksomheten. Videoer fra foredrag fra de to siste år finnes på linken under.

Videreutdanning

Videreutdanningen går over ett semester deltid (50 %), og gir 15 studiepoeng. Utdanningen tilbys for fjerde år i høst og hadde 55 søkere. Det er ca 20-25 personer på hvert kull, og man har tre to-dagers samlinger. Dermed er det enkelt for mange å kombinere studietilbudet med jobben de har. Det er lagt opp til at man underveis i studiet skal skissere et prosjekt som kan utføres på egen arbeidsplass. Studiet blir dermed meget relevant for arbeidsplassen hvor de er ansatt.

Mer om omsorgsteknologi og Teknologi i helse og omsorg-prosjektet kan finnes på: hib.no/omsorgsteknologi